

Klimaatverandering en kustverdediging in Nederland

Caroline Katsman
Janette Bessembinder
e.v.a.

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Opzet presentatie

- **Klimaatverandering en het broeikaseffect**
- **Waargenomen veranderingen**
- **De nieuwe KNMI-klimaatscenario's**
- **Relatie met IPCC-rapportage**
- **Kustbeleid in Nederland**

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Wat is klimaatverandering?

Klimaatverandering is van alle tijden

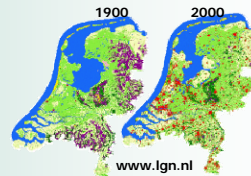
- **Natuurlijke invloeden:**
  - Interne schommelingen (El Niño)
  - Variaties in de zon en in de stand van de aarde (ijstijden)
  - Grote vulkaanuitbarstingen
- **Menselijke invloeden**
  - Veranderingen van landgebruik
  - Broeikasgas-emissies

www.netwerk.nl

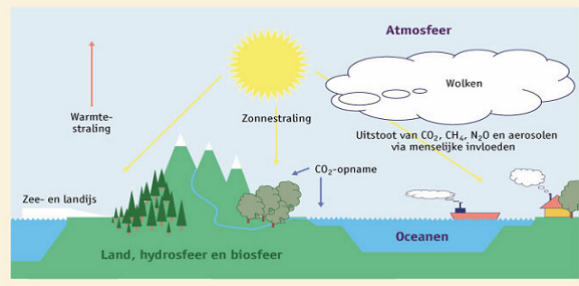
www.fines.be

www.lgn.nl

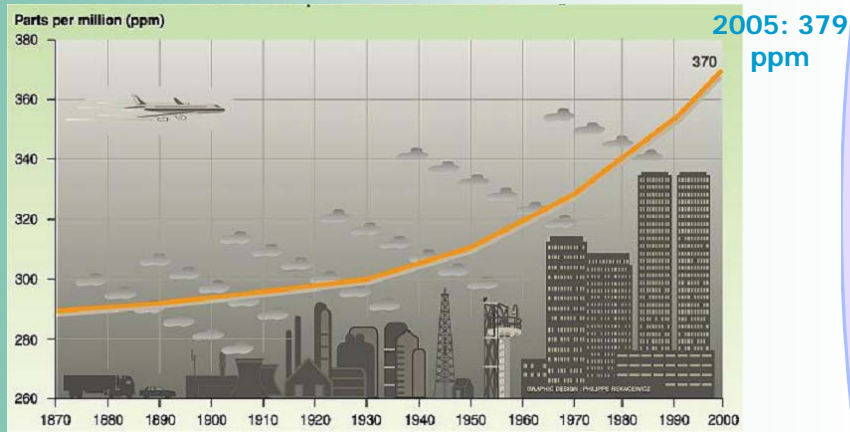
Het broeikas-effect

Schematisch overzicht van de componenten van het mondiale klimaatsysteem en hun interacties

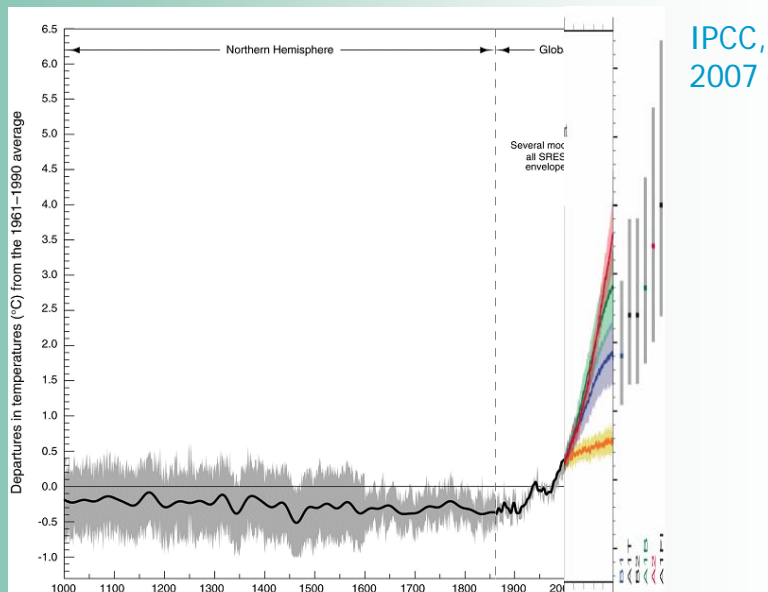
- Zonnestraling warmt de aarde op
- De aarde straalt de warmte weer uit
- Broeikasgassen, o.a. CO₂, houden warmtestraling vast
- De aarde is daardoor +15°C i.p.v. -18°C

Toename broeikasgassen

- Natuurlijk CO₂ verhoogt de temperatuur met 12°C
- De mens heeft de concentratie CO₂ met 30% verhoogd

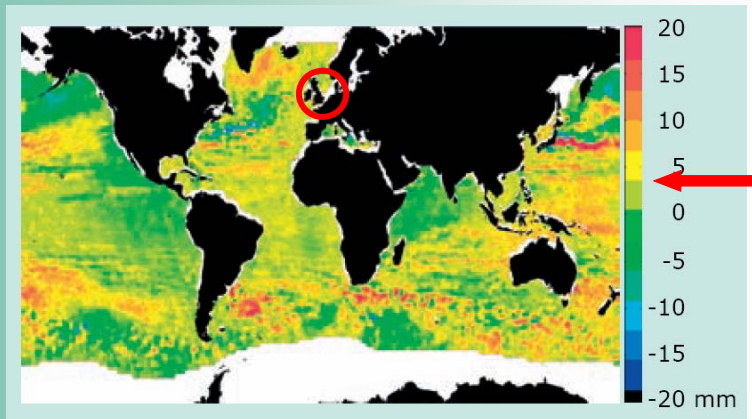
Bij een versterkt broeikaseffect ...

Zeespiegel wereldwijd

- 20^e eeuw: 1-2 mm/jaar
- Tussen 1993-2004: ongeveer 3 mm/jaar

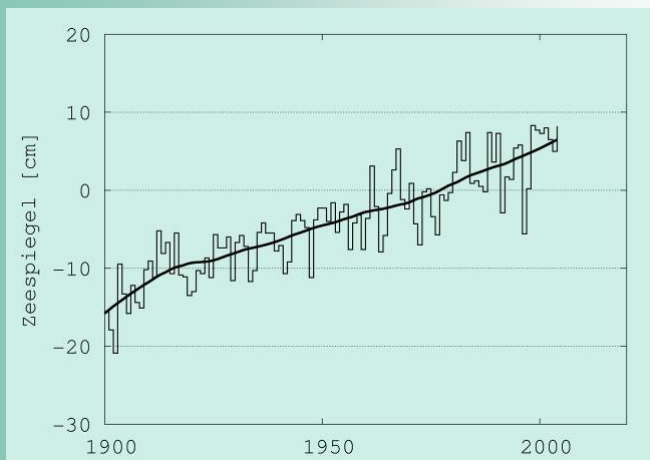

Bron: Leuliette et al, 2004

Zeespiegel Nederland

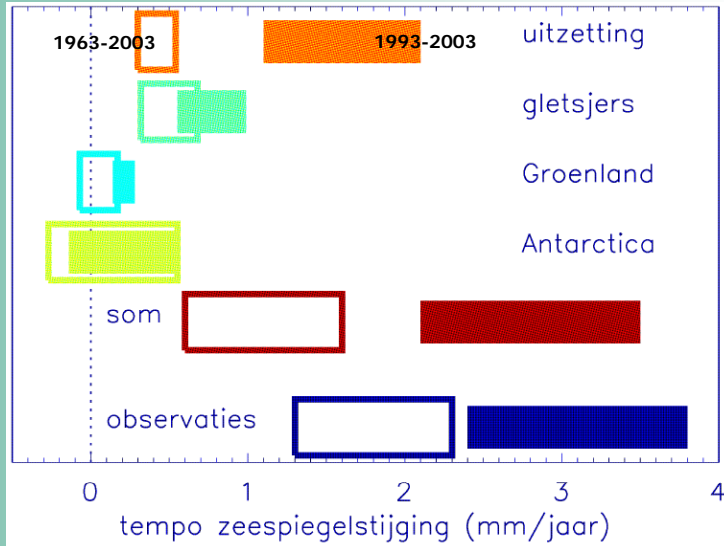
- 20^e eeuw: ongeveer 2 mm/jaar

T.o.v.
NAP

Bron: RIKZ/MNP

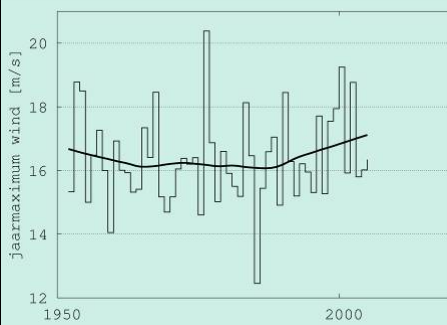
20^e eeuw: 1961-2003 of 1993-2003

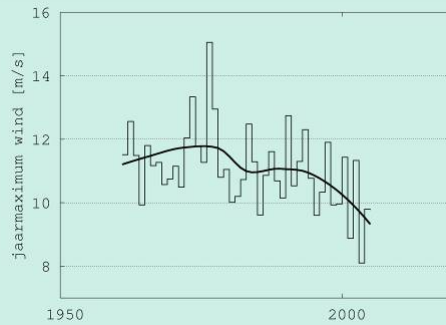
Wind in Nederland

- Variatie tussen stations, geen duidelijke trend voor Nederland

IJmuiden

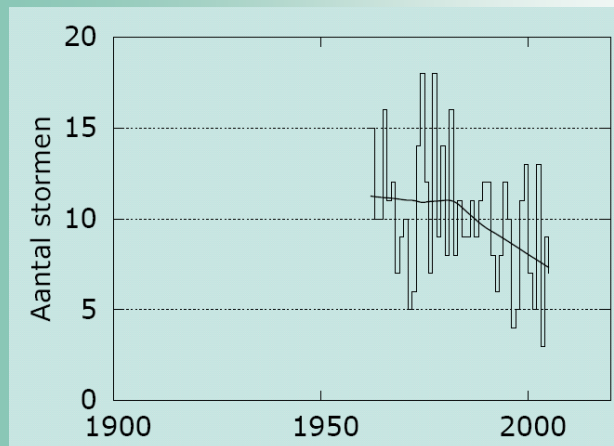
De Bilt

Jaarlijks maximum daggemiddelde wind

Stormen in Nederland

- Afname stormfrequentie in Nederland

> 7 Bft aan
de kust
en > 6 Bft
in binnenland

Bron: HYDRA

Wat zijn klimaatscenario's?

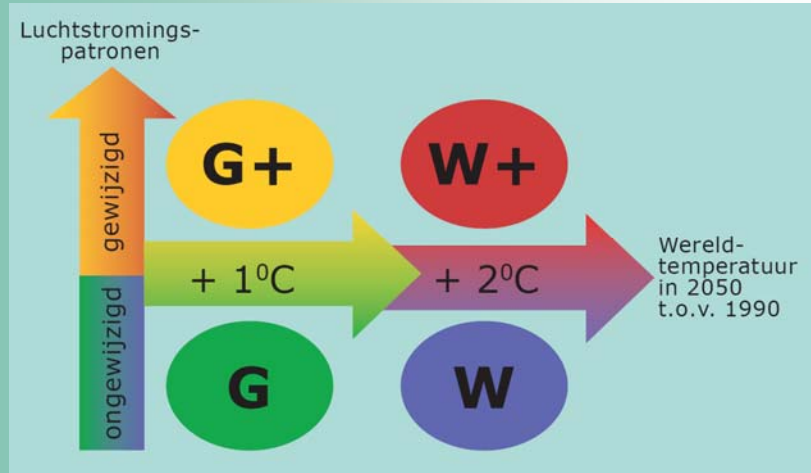
Consistente beelden van een mogelijk toekomstig klimaat.

Ze geven aan hoe groot de veranderingen kunnen zijn voor o.a. temperatuur, neerslag, verdamping, wind en zeespiegel

Mogelijke toekomstbeelden t.b.v. aanpassingen in:
waterbeheer, kustverdediging, landbouw, energie, ecologie, natuurbeheer, sport en toerisme, etc.

Indeling van de scenario's

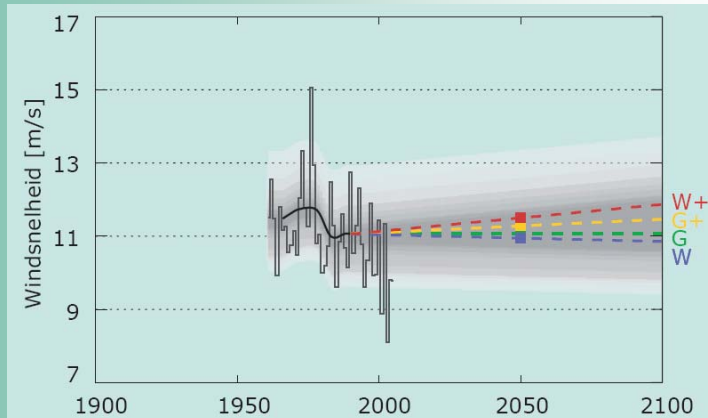

KNMI '06 scenario's: 2050 t.o.v. 1990

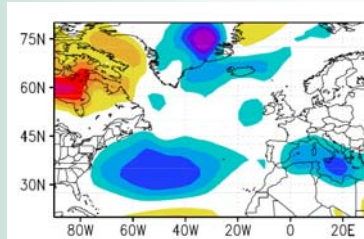
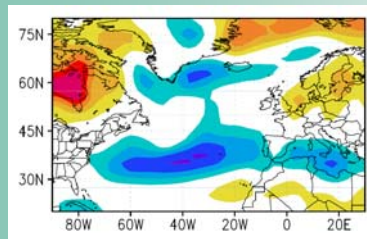
		G	G+	W	W+
		+1°C nee	+1°C ja	+2°C nee	+2°C ja
Winter ³	gemiddelde temperatuur	+0,9°C	+1,1°C	+1,8°C	+2,3°C
	koudste winterdag per jaar	+1,0°C	+1,5°C	+2,1°C	+2,9°C
	gemiddelde neerslaghoeveelheid	+4%	+7%	+7%	+14%
	aantal natte dagen (≥ 0,1 mm)	0%	+1%	0%	+2%
	10-daagse neerslagsom die eens in de 10 jaar wordt overschreden	+4%	+6%	+8%	+12%
Zomer ³	hoogste daggemiddelde windsnelheid per jaar	0%	+2%	-1%	+4%
	gemiddelde temperatuur	+0,9°C	+1,4°C	+1,7°C	+2,8°C
	warmste zomerdag per jaar	+1,0°C	+1,9°C	+2,1°C	+3,8°C
	gemiddelde neerslaghoeveelheid	+3%	+0%	+6%	-19%
	aantal natte dagen (≥ 0,1 mm) dagsom van de neerslag die eens in de 10 jaar wordt overschreden	+13%	+5%	+27%	+10%
Zeespiegel	absolute stijging	2050	15-25 cm	20-35 cm	

Windsnelheid

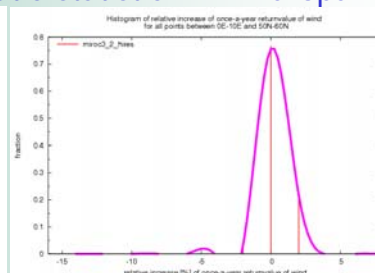
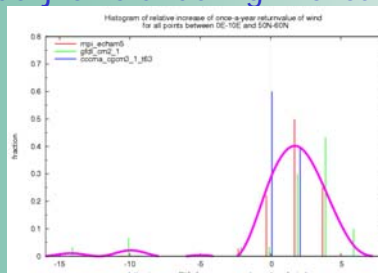
- Verandering in max. daggemiddelde windsnelheid klein t.o.v. de natuurlijke variatie tussen jaren
- Lichte toename bij verandering luchtstroming

Windsnelheid

Modellen met en zonder duidelijke verandering in circulatie-statistiek NW Europa

IPCC: 21^e eeuw

Wereldwijd: zeespiegelstijging van **18 tot 59 cm** (2090-2099 t.o.v. 1980-1999), als gevolg van

- uitzetting van het zeewater
- smelten van gletsjers en kleine ijskappen
- gestage veranderingen van de grote ijskappen op Groenland en Antarctica

- Afkalving randen Groenlandse en West-Antarctische ijskap laatste jaren sterk toegenomen.
- Als dit doorzet kan de zeespiegel met nog **10 tot 20 cm** extra stijgen.
- Op dit moment niet in te schatten of trend door zal zetten

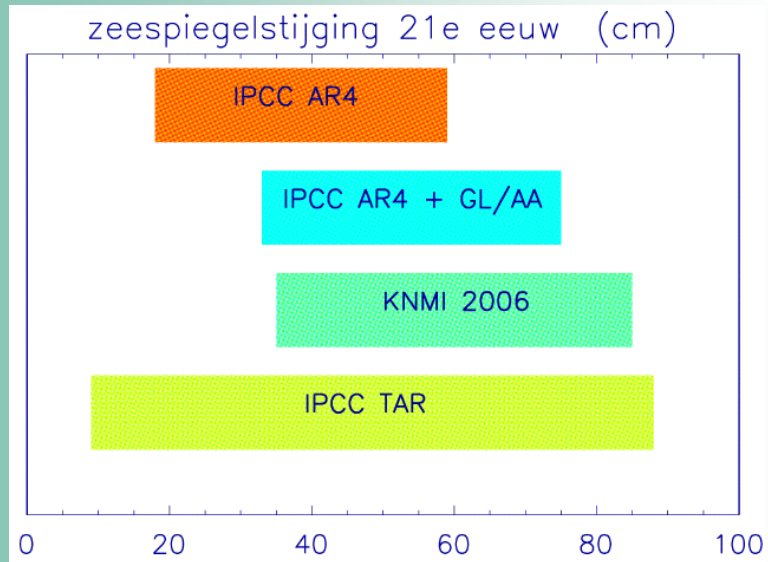
KNMI '06 scenario's

Gebaseerd op dezelfde modelstudies als IPCC 4AR **35 tot 85 cm** in 2100 (t.o.v. 1990)

Verskil gevolg van iets andere aanpak:

- bijdrage **versneld** afkalven van de Groenlandse en West-Antarctische ijskap is meegenomen in de bepaling van de bovengrens
- **regionale effecten** meegenomen: NO Atlantische oceaan nu "lagedruk" gebied, bij verandering zeestroming, verandering lokaal zeeniveau: +0-15 cm

Samenvatting

3e KUSTNOTA (2000)

Rijkswaterstaat

Kustnota

Gezien de grote onzekerheden omtrent de omvang van relatieve zeespiegelstijging, wordt voor het beleid en beheer uitgegaan van scenario's.

minimale scenario:	20 cm/eeuw korte ontwerpduur (~ 5 jaar), geringe investering of hoge mate van flexibiliteit (zandsuppleties)
midden scenario:	60 cm/eeuw langere ontwerpduur (orde 50-100 jr), grote investering en weinig flexibiliteit (dijken en stormvloedkeringen)
maximale scenario:	85 cm/eeuw +10% toename wind toepassen bij reservering van ruimte.